

SERVICII SOCIALE ÎN DIALOGUL SOCIAL INTERSECTORIAL DIN EUROPA

către o implicare
mai puternică și mai
profundă

CONSOLIDAREA

SUSȚINERII

REȚEAUA

DE SCHIMB

Realizarea unui impact

Promovarea serviciilor publice

PROMOVAREA

ÎNVĂȚĂRII

REPREZENTARE ȘI IMPLICARE

FORMULAREA
PĂRERILOR
ÎN EUROPA

INTRODUCERE

Serviciile Sociale de Interes General (SSGI) sunt servicii cu un obiectiv social distinct. Acestea includ servicii în domenii, precum **sănătatea umană, activitățile de îngrijire rezidențiale și non-rezidențiale pentru vârstnici, persoane cu dizabilități sau alte grupuri cu nevoi speciale, asistență socială, îngrijirea copiilor pe timpul zilei și servicii educaționale în afara școlii.**

Dezvoltarea istorică a acestor servicii variază de la țară la țară, însă a fost puternic influențată de înființarea sistemului de ajutor social și de rolul sectorului de voluntariat/non-profit, inclusiv biserici și grupuri comunitare. În țările din Europa Centrală și de Est (CEEC), SSGI au evoluat mai recent în contextul schimbării regimului politicii de ajutor social și aderării la Uniunea Europeană.

Demarcarea SSGI este dificilă: deoarece vizează sectoare tradiționale, precum educația, îngrijirea sănătății, îngrijirea la domiciliu și activitățile de asistență socială. În plus, SSGI acoperă, de asemenea, întreprinderi sociale, cum ar fi cooperative, asociații și societăți de ajutor reciproc. În plus, întreprinderile sociale au o natură intersectorială, deoarece sunt definite printr-o formă juridică specifică și nu printr-un sector specific.

SSGI sunt furnizate în moduri diferite în Europa, precum și în UE. Acest lucru depinde, de exemplu, de evoluția stării ajutorului social național și de rolul sectorului de voluntariat sau non-profit, inclusiv biserici, organizații comunitare, societăți de ajutor reciproc și cooperative. În mai multe țări (de ex. Franța, Belgia, Portugalia), există o noțiune specifică și un concept juridic de „întreprinderi sociale”, „economie socială” și „sector de profit social”, pe când în alte țări această definiție nu există.

În Franța, profitul social sau economia de solidaritate a fost definită legal în 2014. Sectorul constă în entități juridice sub formă de asociații, case de ajutor reciproc și cooperative într-o gamă amplă de sectoare: cultură, incluziune/integrare, împuternicire, educație populară, asistență și adăposturi rezidențiale, sănătate, activități sociale și sociale medicale, case de ajutor reciproc pentru sănătate, case de ajutor reciproc pentru asigurare, cooperative agricole, cooperative de meșteșuguri, cooperative bancare, cooperative de comerț, societăți cooperative participative (SCOP) și societăți cooperative cu interes colectiv (SCIC).

1. SSGI SUNT IMPORTANTI JUCĂTORI ECONOMICI ȘI ANGAJATORI

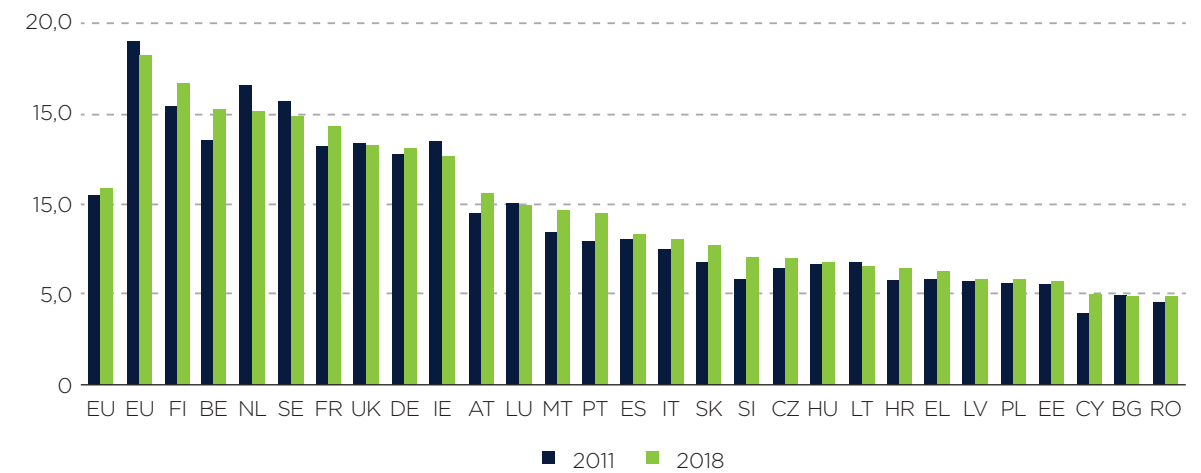
SSGI sunt activități intensive și există o cerere din ce în ce mai mare de muncitori în aceste sectoare în aproape toate țările din Europa, mai ales în domeniul sănătății și al serviciilor legate de îngrijire, din cauza schimbărilor demografice și a altor factori. Mulți furnizori de SSGI raportează probleme din ce în ce mai mari legate de recrutarea și păstrarea personalului.

Potrivit celor mai recente date Eurostat, aproximativ 11% din forța de muncă europeană a fost angajată în activități de asistență socială și sănătate umană în 2018. La nivel național, cota de ocupare a forței de muncă este cea mai mare în țările nordice, cum ar fi Danemarca, Finlanda și Suedia, dar și în

Belgia, Olanda și Franța. În contrast, doar circa 5% din forța de muncă națională este angajată în aceste două sectoare în România și Bulgaria. În plus, cota de ocupare a forței de muncă este cu mult sub 10% în toate celelalte CEEC.

Deși numeroase țări au în continuare o contribuție mare a sectorului public, contribuțiile sectoarelor non-profit și cu scop lucrativ cresc în cadrul statelor membre UE. După cum s-a raportat într-o prezentare comparativă recentă a 22 de state membre UE, sectorul non-profit s-a extins, mai ales în CEEC, inclusiv în Bulgaria, Ungaria, Lituania, Polonia și Slovenia.

COTA DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ ÎN ACTIVITĂȚI DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI SĂNĂTATE UMANĂ ÎN OCUPAREA TOTALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ (CA PROCENT, 2011 ȘI 2018)

Source: Eurostat, Labour Force Statistics

2. SERVICII SOCIALE ÎN CELE ȘASE ȚĂRI DE INTERES: SCHIMBĂRI ȘI PROVOCĂRI

În cele șase țări de interes, mai ales în cele din Europa Centrală și de Est care au aderat mai recent la Uniunea Europeană (Bulgaria, Ungaria, Lituania și România), diverse tendințe, cum ar fi descentralizarea, dezinstituționalizarea și reducerea cheltuielilor publice au declanșat o tendință spre organizațiile private care joacă un rol din ce în ce mai mare în furnizarea SSGI.

Pătrunderea furnizorilor comerciali de SSGI privați, cu scop lucrativ în domenii, cum ar fi îngrijirea copiilor, educație, spitale și îngrijire rezidențială a crescut, de asemenea. Acest lucru a condus la o expansiunea a competiției între furnizorii cu scop lucrativ și cei non-profit.

Cele șase țări analizate în acest studiu se confruntă cu multiple provocări în aproape toate domeniile serviciilor sociale, provocări care trebuie gestionate urgent, mai ales pentru a evita eroziunea semnificativă a coeziunii societății și a valorilor democratice. Potrivit recomandărilor din 2019 specifice pentru fiecare țară în contextul semestrului european, provocările de natură socială din cele șase țări sunt legate de **punctele slabe și deficiențele din sistemul de protecție și securitate socială** (Bulgaria), **rezultatele slabe din educație** (Bulgaria, Cipru, Ungaria, Malta, România), **calitatea slabă a serviciilor sociale și prezența slabă a politicilor de incluziune/integrare** (Bulgaria, România), **sărăcie** (Bulgaria, Lituania, România), **asigurarea**

insuficientă a îngrijirii pe termen lung și a îngrijirii vârstnicilor (Cipru, Ungaria), **îngrijirea copiilor și educația timpurie în copilărie** (Ungaria, Lituania) și **subfinanțarea și insuficiența sectorului sănătății** (Bulgaria, Ungaria, Malta, România). **Lipsa politicilor de incluziune și discriminarea rromilor** sunt încă raportate ca fiind provocări majore în Ungaria, Bulgaria și România. În cele patru CEEC în special, **condițiile precare de muncă și salarizarea redusă** sunt problemele cheie ale ocupării forței de muncă în SSGI.

Deși asigurarea serviciilor sociale de către sectorul public este în continuare cea mai dominantă formă de asigurarea a serviciilor sociale în toate cele șase țări, contribuțiile furnizorilor non-profit și cu scop lucrativ par să crească.

Creșterea furnizorilor cu scop lucrativ este însoțită adesea de concurența din cadrul sectorului, care afectează salariile și poziția operatorilor non-profit. Asigurarea în scop lucrativ poate fi observată cel mai clar în asigurarea serviciilor de îngrijire la domiciliu. Furnizorii noi pun, de asemenea, sub semnul întrebării sistemele existente de reprezentare ale angajatorilor pe măsură ce apar noi tipuri de furnizori comerciali.

3. PUNCTE CHEIE: SERVICIILE SOCIALE NU SUNT ÎNCĂ ACOPERITE DE DIALOGUL SOCIAL

Deși dialogul social tripartit este stabilit de regulamente juridice la nivel național, sectorial și adesea municipal/local în toate cele șase țări, influența partenerilor sociali asupra politicilor și legislației variază semnificativ. Deși dialogul social tripartit este destul de mature și se bazează pe puterea organizațională în Cipru și Malta, situația în cele patru CEEC este mai fragilă, cu schimbări și faze semnificative ale punctelor slabe. Cu câteva excepții (Cipru și Malta), furnizorii privați de SSGI nu sunt reprezentați în cadrul dialogului social național.

În contextul cartografierii prestațiilor de SSGI la nivel național, peste 130 de organizații, asociații și rețele legate de SSGI au fost identificate în cele șase țări. Totuși, niciuna dintre ele nu respectă criteriile unei organizații angajatoare implicate în dialogul social și în negocierea colectivă.

Dialogul social și negocierea colectivă în serviciile sociale sunt dominate de departamentele guvernamentale centrale și de guvernul local și regional care reprezintă angajatorul pe de o parte și organizațiile sindicale sectoriale/profesionale pe de altă parte. Interesele furnizorilor privați non-profit de SSGI, ale cooperativelor și grupurilor societății civile nu se reflectă în sistemele respective de dialog social și negociere colectivă.

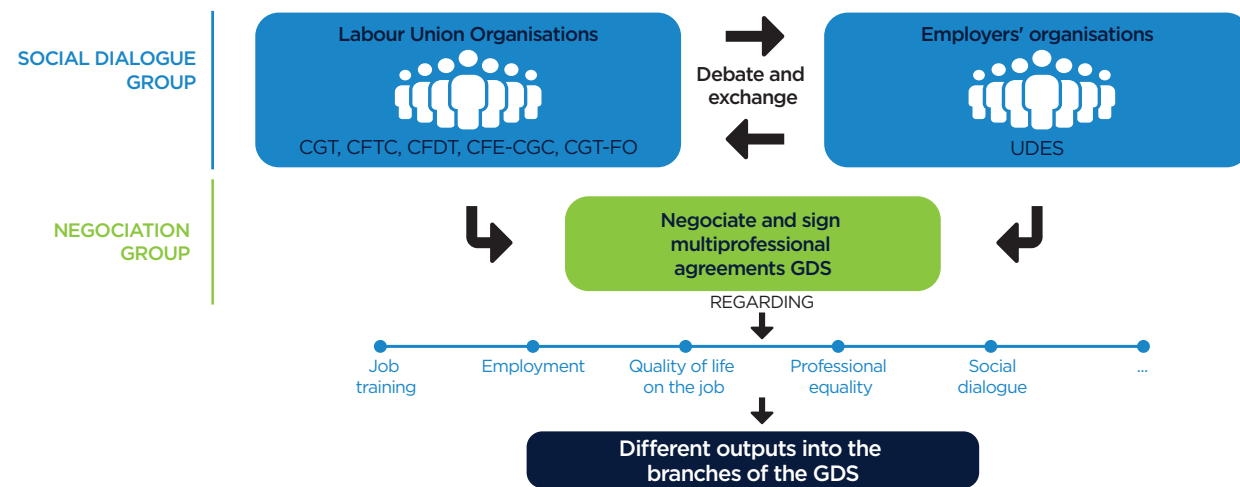
Exemplul UDES în Franța și Unisoc în Belgia și dezvoltarea negocierii colective, precum și structurile instituționale de dialog social și economia de solidaritate și profit social, ilustrează valoarea adăugată clară a reprezentării veritabile și puternice a SSGI de către organizațiile angajatorilor și în cadrul dialogului social la nivel național.

LITUANIA: ACORDUL COLECTIV PRIVIND SERVICIILE SOCIALE

Unul din puținele exemple de activități mai recente de negociere colectivă (deși în domeniul asigurării serviciilor sociale de către sectorul public) este acordul din Lituania. Acordul din luna mai 2018 se aplică membrilor sindicatelor din 35 de întreprinderi de servicii sociale care lucrează în 24 de municipalități (19 întreprinderi bugetare și 16 instituții de asistență socială) sub coordonarea ministerului, acoperind 1.900 de membri de sindicat (din totalul de aproximativ 4.000 de asistenți sociali din țară). Pe lângă problemele legate de salarii, acordul conține, de asemenea, o serie de clauze legate de sistemul de remunerație, îmbunătățiri în dezvoltarea competențelor profesionale și protecția activităților sindicatelor. În septembrie 2019, acordul a fost reînnoit și modificat – pe lângă acoperirea sporită (în prezent, 50 de întreprinderi de servicii sociale), partenerii sociali au convenit înființarea unui consiliu sectorial bilateral.

CELE MAI BUNE PRACTICI SUBLINIATE

FRANȚA: GRUPUL DE DIALOG SOCIAL AL ECONOMIEI SOCIALE ȘI DE SOLIDARITATE (GDS)

DIALOGUL SOCIAL BIPARTIT ȘI NEGOCIEREA COLECTIVĂ ÎN SSGI ÎN CELE ȘASE ȚĂRI DE INTERES

ȚARA	ACTORI ȘI NEGOCIERE COLECTIVĂ
Bulgaria	Sindicate și guvern, municipalități CLA municipale, de ex. educație, îngrijirea sănătății, asistență socială, creșe
Cipru	SSGI reprezentate de organizația intersectorială a angajatorilor OEB OEB se afiliază în servicii sociale (de ex. educație terțiară, educația copiilor preșcolari, spitale private) neimplicate în negocieri colective sau dialog cu sindicatele
Ungaria	Unii actori au fost identificați (spitale, protecția copilului), dar nu sunt implicați în negocierea colectivă Fără acorduri colective la nivel de sector Sistem fragmentat al negocierii colective și rezultatelor negocierii în sectorul public, dacă există, între sindicate și autoritățile locale (de ex. angajații creșelor)
Lituania	SSGI nereprezentate de organizațiile angajatorilor Acorduri colective de sector semnate cu ministerele respective, de ex. două în sectorul sănătății (august 2018 și decembrie 2018), educație (2017), activități de îngrijire la domiciliu și acordul din mai 2018 privind serviciile sociale
Malta	Fără negociere la nivel de sector în SSGI MEA se afiliază în sectoare, cum ar fi sănătatea și serviciile profesionale
România	Fără negociere la nivel de sector în SSGI Negocierea la nivel de sector îngreunată de Legea privind dialogul social din 2011, criterii foarte restrictive de reprezentare

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI CHEIE

În ciuda rolului economic și social important al SSGI în Europa, acestea sunt departe de a juca un rol adecvat în toate statele membre UE. În special, CEEC acoperite de studiul CEEP ilustrează structura fragmentată a furnizorilor privați de SSGI (non-profit și cu scop lucrativ), precum și lipsa generală a reprezentării și implicării în dialogul social și negocierea colectivă.

Situația în țările de interes contrastează puternic cu situația din Belgia și Franța, unde un rol relativ puternic este rezultatul existenței organizațiilor angajatorilor și integrarea lor în sistemul național de dialog social și negociere colectivă. Exemplele din Belgia și Franța ilustrează rolul important și major al statului în furnizarea unui cadru de lucru adecvat pentru SSGI, reprezentarea lor pentru interesul colectiv și implicarea lor în dialogul social la nivel național.

Luând în considerare aspectele mai sus menționate, studiul a condus la următoarele recomandări pentru susținerea dezvoltării unei voci colective a SSGI:

- În schimburile sale și în dialogul cu statele membre, **Comisia Europeană** ar trebui să evidențieze contribuția importantă a SSGI în dezvoltarea cetățeniei active și a binelui comun, promovând modelul social european și incluziunea pieței sociale și a pieței forței de muncă.
- Instituțiile UE, precum și statele membre ar trebui să ofere un sprijin activ pentru inovație socială, care include **recunoaștere și sprijin politic pentru SSGI** și societatea civilă ca părți interesate cheie în societate, precum și **asigurarea unui mediu favorabil**.
- Acest lucru ar trebui implementat, de asemenea, în paralel cu mai multe **studii privind impactul social al SSGI**.
- **Valoarea adăugată a dialogului social și reprezentarea SSGI în dialogul social bipartit și tripartit național și în negocierea colectivă** pentru obținerea unor rezultate pozitive, îmbunătățind imaginea sectoarelor și adaptându-le pentru a răspunde numeroaselor provocări viitoare de natură socială, legate de societate și de alt fel, ar trebui evidențiată și promovată în mod activ.
- În special, **dezvoltarea organizațiilor de angajatori SSGI ar trebui promovată în mod activ** de UE și de actori politici la nivel național, precum și de parteneri sociali intersectoriali.
- În acest ultim context, ținând cont de spectrul larg al activităților SSGI, **reprezentarea lor în dialogul social la nivel intersectorial** ar putea contribui la depășirea problemelor de fragmentare. În calitate de partener social intersectorial la nivelul UE, CEEP ar trebui să își continue activitatea pentru a se asigura că angajatorii SSGI sunt reprezentați la nivel european.

ȘASE MOTIVE PENTRU CARE SERVICIILE SOCIALE DE INTERES GENERAL (SSGI) TREBUIE ARTICULATE MAI BINE ÎN DIALOGUL SOCIAL

- Sunt angajatori importanți, mărind numărul de locuri de muncă în toată Uniunea Europeană
- Contribuie semnificativ la bunăstare, politică socială și coeziune socială
- SSGI furnizate de organizațiile non-profit joacă un rol puternic în politicile sociale actuale
- Se află în continuare prea frecvent sub radarul factorilor de decizie politică naționali și al atenției publice
- Nu sunt reprezentate suficient în dialogul social național și european
- Necesită o voce mai puternică în politicile publice pentru a gestiona provocări din domenii, cum ar fi calitatea serviciilor, recrutarea și condițiile de muncă
- O articulare mai puternică și o implicare în dialogul social intersectorial al fi benefice pentru SSGI, lucrători și societate

FORMULAREA
PĂRERILOR
ÎN EUROPA

PARTENERI

ASSOCIATION OF LOCAL AUTHORITIES
IN LITHUANIA

ORGANIZAȚII DE SPRIJIN

MINISTERUL MUNCII
ȘI JUSTIȚIEI SOCIALE

Parte a proiectului cofinanțat
de Comisia Europeană

CEEP Rue des Deux Eglises, 26 bt 5
BE-1000 Bruxelles - Belgia

T: +32 (0) 2 219 27 98 | F: +32 (0) 2 218 12 13
E: ceep@ceep.eu www.ceep.eu

Your voice.
Your interests.
Your future.